

SELETUSKIRI
**Keskkonnaministri käskkirja „Keskkonnaministri 18.05.2015 käskkirja nr 461
muutmise“ juurde**

1. Sissejuhatus

Käskkirja kehtestatakse perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seaduse (edaspidi *struktuuritoetuse seadus*) § 16 lõike 1 alusel.

Käskkirja ja selle seletuskirja koostasid Keskkonnaministeeriumi looduskaitse osakonna nõunik Kadri Möller (e-post: kadri.moller@envir.ee, tel: 626 2876), välisfinantseerimise osakonna struktuurivahendite büroo peaspetsialist Kristi Graf (e-post: kristi.graf@envir.ee, tel: 626 2916) ja välisfinantseerimise osakonna struktuurivahendite büroo jurist Rene Lauk (e-post: rene.lauk@envir.ee, tel: 626 2965).

2. Käskkirja sisu ja võrdlev analüüs

Käskkirja koosneb kahest punktist, millest esimesega kehtestatakse uuesti muudetava käskkirja lisa 1 ja teisega kehtestatakse uuesti muudetava käskkirja lisa 2. Õigusselguse huvides on otsustatud kehtestada uus terviktekst.

Järgnevalt kajastatakse lisa 1 tehtavaid muudatusi.

- 1) Punktis 4.2 suurendatakse kaitstavate liikide või elupaikadega seotud objektide arvu väljundnäitajat 64-lt 72 objektini. Kahele senisele tegevusele lisandub näitaja ja kolme uue tegevusega kaasneb kuus objekti. Täiendavad tööd on vajalikud meetme tulemusnäitajate (12 liigi seisund on paranenud, teiste liikide seisund on jäänud samaks, 7 elupaigatüübi seisund on paranenud, teiste elupaigatüüpide seisund on jäänud samaks) saavutamiseks. Kaitsealade külastuskoormus on suurenenud, uus sihtväärtus soodustab tulemusnäitajate saavutamist.
Muudatus on seotud tegevuste muutmisega, mida on detailselt selgitatud käesoleva seletuskirja järgmises osas (lisa 2 tehtavad muudatused).
- 2) Punktis 7.3 muudetakse projekti kogueelarvet 3 185 128 eurolt 4 005 000 euroni. Eelarve suurendamine toimub meetme vabade vahendite arvelt ning on tingitud tegevuste elluviimisel tekkinud kallinemistest 358 608,20 eurot ja 471 800,00 euro ulatuses uute objektide lisamisest tegevuskavasse. Hangete odavnemisest tingitult vähendatakse eelarvet 10 536,20 euro võrra. Muudatused on detailselt põhjendatud käesoleva seletuskirja järgmises osas (lisa 2 tehtavad muudatused).

Järgnevalt kajastatakse lisa 2 tehtavaid muudatusi.

Projekteerimise ja/ või ehitustööde hangete käigus esitatud pakkumuste planeeritust kõrgema maksumuse tõttu suurendatakse järgnevate tegevuste eelarve kokku 358 608,20 euro võrra.

- 1) Valgesoo maastikukaitseala Valgesoo vaatetorni rekonstrueerimine. Eelarve suurendatakse 70 000 euro võrra (ca 30%) 305 000 euroni.
- 2) Luhasoo maastikukaitseala külastustaristu rekonstrueerimine. Eelarve suurendatakse 53 000 euro võrra (ca 48%) 163 792 euroni. Tööde lõpetamiseks kodushanke tõttu eelarve suurenes ja ajakava pikeneb ühe aasta võrra.

- 3) Endla looduskaitseala Völingi allika matkaraja rekonstrueerimine. Eelarve suurendatakse 20 000 euro võrra (ca 56%) 56 000 euroni. Projekteerimise mahu ettenägematu suurenemise tõttu pikeneb tegevus ühe aasta.
- 4) Iisaku parkmetsa kaitseala vaatetorni ja Tudusoo looduskaitseala külastuseks vajaliku taristu rekonstrueerimine. Eelarve suurendatakse 17 608,20 euro võrra (ca 12%) 163 608,20 euroni. Tegevuse lõpetamise tähtaeg lükkub aasta võrra edasi planeeritust kauem kestnud projekteerimise tõttu.
- 5) Kõrvemaa maastikukaitseala külastuseks vajaliku taristu rekonstrueerimine III etapp. Ehitushangete ja projekteerimishangete tõttu suureneb eelarve 15 000 euro võrra (ca 6%).
- 6) Külastust suunava taristu rekonstrueerimine Soomaa rahvuspargis V etapp. Eelarve suurendatakse 34 000 euro võrra (ca 19%) 214 000 euroni.
- 7) Kabli looduskaitseala külastust suunava taristu rekonstrueerimine. Eelarve suurendatakse 50 000 euro võrra (ca 45%) 160 000 euroni. Ehitustööde ja materjalide kordushangete tõttu pikendatakse matkaraja, lõkkekoha ja vaatetorni rekonstrueerimise ajakava kahe aasta võrra 2020. aastani.
- 8) Peipsiveere looduskaitseala Emajõe õpperaja rekonstrueerimine. Eelarve suurendatakse 19 000 euro võrra (ca 23%) 102 000 euroni. Kordushangete tõttu pikendatakse ajakava aasta võrra.
- 9) Külastust suunava taristu rekonstrueerimine Nõmme-Mustamäe maastikukaitsealal. Eelarve suurendatakse 80 000 euro võrra (ca 36%) 300 000 euroni. Eelarve on suurendatud vastavalt täpsustatud projekteerimise mahtudele.

Hangete odavnemisest tingitult vähendatakse eelarvet 10 536,20 euro võrra. Käina lahe - Kassari maastikukaitseala külastusrajatiste rekonstrueerimise ja Mukri maastikukaitseala külastusrajatiste rekonstrueerimine II etapp tegevuste maksumused vähenesid hangete tulemusena kokku 2896,20 eurot. Lisaks pikendatakse järgmiste tegevuste lõpptähtaega:

- 1) Karula rahvuspargi külastustaristu rekonstrueerimine. Ajakava pikeneb ühe aasta võrra seoses maaomandi vormistamisega RMK-le.
- 2) Alam-Pedja looduskaitseala Selli-Sillaotsa õpperaja rekonstrueerimine. Ajakava pikeneb kahe aasta võrra kordushangete tõttu.
- 3) Kurtna maastikukaitseala külastuseks vajaliku taristu rekonstrueerimine. Tegevuse lõpetamise tähtaeg lükkub aasta võrra edasi planeeritust kauem kestnud projekteerimise tõttu. Eelarve täpsustati, sest hangete tulemusel sõlmiti lepingud planeeritust 7 345 euro võrra väiksemas summas.
- 4) Selisoo loodusala külastuseks vajaliku taristu rekonstrueerimine. Tegevuse lõpetamise tähtaeg lükkub aasta võrra edasi planeeritust kauem kestnud projekteerimise tõttu. Eelarve täpsustati, sest hangete tulemusel sõlmiti lepingud planeeritust 295 euro võrra väiksemas summas.
- 5) Matsalu rahvuspargi Kloostri ja Suitsu vaatetorni rekonstrueerimine. Kuna senised hankemenetlused on lõpetatud pakkumuste mitteesitamise tõttu, on vajalikud kordushanked ja ajakava pikendatakse kaks aastat. Vaatetornide valmimist oodatakse 2020. aastaks.
- 6) Lahemaa rahvuspargi külastuseks vajaliku taristu rekonstrueerimine III etapp. Kordushangete tõttu pikendatakse ajakava kahe aasta võrra 2021. aastani.

Lisatakse kolm tegevust ja kahele tegevusele objekt.

Lisatavate tegevustega suurendatakse eelarve 471 800 eurot.

1) Tabasalu loodusõpperaja rekonstrueerimine.

Tegevuskavasse lisatakse tagasi Tabasalu loodusõpperaja rekonstrueerimine. Projekti raames taastatakse Tabasalu loodusõpperaja infotahvliid koos alustega ning rekonstrueeritakse paepanka raiutud loodusõpperajale jääv astmetega rajalõik.

Rekonstrueeritav loodusõpperada läbib järgmiseid kaitstavaid elupaigatüüpe: merele avatud pankrannad (1230), kuivad niidud lubjarikkal mullal (6210), lubjakivipaljandid (8210), vanad laialehised metsad (9020*) ning rusukalde ja jäarakute metsad (9180*). Rekonstrueeritav trepp läbib elupaigatüüpi 9180 – rusukalde mets, mistõttu on selle rekonstrueerimine külastajatevoo paremaks suunamiseks kaitseala kaitse-eesmärkide täitmiseks äärmiselt oluline. Infotahvliid kujundatakse ja trükitakse käesoleva projekti raames, sest visuaalne info tõstab külastajate keskkonnateadlikkust ja aitab vähendada teadmatuses tekkida võivaid kahjustusi loodusele.

Raja rekonstrueerimise (üks objekt) eeldatav maksumus on 25 000 eurot.

2) Luitemaa looduskaitsealal Rannametsa-Tolkuse õpperaja ja vaatlustorni rekonstrueerimine

Rekonstrueeritakse Rannametsa-Tolkuse looduse õpperada 2,2 kilomeetrit täies mahus laudtee ca 1600 m, hakkepuiduga kaetud rada ca 600 m, 7 treppi ca 160 jm ja 14 õppekogunemiseks vajalikku platvormi 18 pingiga. Tornimäe vaatlustornil vahetatakse katus ja 6 platvormi laudised.

Eesmärgiks on Luitemaa looduskaitseala kaitse-eesmärkide tagamisele kaasa aitamine, hoides külastajate jaoks rajatud taristu korras. „Igaüheõiguse“ alusel kasutatav Rannametsa-Tolkuse looduse õpperada on üks Eesti külastatavamaid rekreatsiooni objekte. Tegevuse eesmärgiks on erosiooni vältimine, luitemetsa pinnase koormustaluvuse suurendamine, elupaikade kaitse tagamine, Luitemaa looduskaitseala külastuskoormusest tulevate kahjulike mõjude vähendamine. Raja puhul on tegemist Edela-Eesti looduse tutvustamise ühe olulisema alguspunktiga (ca 30 km Ikla piiripunktist, ViaBaltica ääres). Rajal ei tohi külastust hajutada, sest see kahjustataks Luitemaa looduskaitseala loodusväärtusi. Seega on vajalik rekonstrueerida külastajaid koondav tugev infrastruktuur. Investeering on oluline pinnase koormustaluvuse suurendamiseks ja külastajate ohutuse tagamiseks.

Projekti käigus teostatavad rekonstrueerimistööd aitavad kaasa külastaja võimaliku negatiivse mõju minimeerimisele. Külastajad suunatakse aladele, kus häiring tundlikele ökosüsteemidele ja looduskeskkonnale on minimaalne. Taristu rekonstrueerimine toimub Luitemaa looduskaitseala ja Luitemaa hoiuala kaitsekorralduskava 2017 – 2026 alusel ja aitab kaasa hallide luidete (2130*), metsastunud luidete (2180), luidetevaheliste niiskete nõgude (2190), looduslikus seisundis rabade (7110*) kaitsele.

Rekonstrueerimise eelarve on 190 300 eurot ja hõlmab projekteerimise, ehitamise ja omanikujärelevalve kulusid. Kokku rekonstrueeritakse kaks objekti: üks matkarada ja üks vaatetorn.

3) Tareste maastikukaitsealal külastusrajatiste rekonstrueerimine

Projekteeritakse ning rekonstrueeritakse Kärddla-Tõrvanina matkaraja laudteed, purded, sillad üle ojade, vaateplatvormid, istepingid, viidad ja infotahvliid.

Teostatavad rekonstrueerimistööd muudavad külastuskeskkonna turvaliseks ja paremini suunatavaks, aitavad vältida ja vähendada inimeste survet tundlikele liikidele (karukold, vööthuul- ja kuradi sõrmkäpp, rootsi kukits) ja elupaikadele (merikotkas), soodustades nende liikide ja elupaikade seisundi säilimist ja parandamist. Korras külastustaristu aitab kaasa kaitseala kaitse-eeskirjas kehtestatud kaitse-eesmärkide täitmisele, milleks on loodusväärtuste loodusliku seisundi tagamine. Tõrvanina telkimisala ja matkarada külastas 2017. aastal 22 500 inimest. Tegevus toimub Tareste maastikukaitseala kaitsekorralduskava aastateks 2013-2022 alusel.

Rekonstrueerimise eelarve 172 500 eurot hõlmab projekteerimise, ehitamise ja omanikujärelevalve kulusid. Eelarve hõlmab ka infotahvlite, paigaldamise, kujundamise ja trükkimise kulusid. Kokku rekonstrueeritakse kolm objekti: kaks vaateplatvormi ja matkarada.

- 4) Kõrvemaa maastikukaitseala külastuseks vajaliku taristu rekonstrueerimine III etapp. Tegevuskavasse lisatakse tagasi Tammsaare-Järva-Madise loodusraja II etapi rekonstrueerimistööd – raja Järva-Madise poolsest otsast Kaubassaarteni 420 m laudtee ja kahe purde rekonstrueerimine. Kõrvemaa maastikukaitseala on moodustatud looduslike protsesside, maastiku ja elustiku mitmekesisuse, sealhulgas kaitsealuste liikide ning poollooduslike koosluste kaitsmiseks ja säilitamiseks. Tammsaare-Järva-Madise loodusraja vahetusse lähedusse jäävad kaitsealustest liikidest laialehine neiuvaip, kuradisõrmkäpp, vööthuulsõrmkäpp, pruunikas pesajuur, suur käopõll, sooneiuvaip, hall käpp jt. Seetõttu on oluline liikumine rajatud taristut mööda, et vältida inimeste survet kaitsealustele liikidele. Teostatavad rekonstrueerimistööd muudavad külastuskeskkonna turvaliseks ja paremini suunatavaks, ning aitavad vältida ja vähendada inimeste survet tundlikele liikidele ja elupaikadele, soodustades nende liikide ja elupaikade (looduslikus seisundis rabad (7110*), siirdesoo- ja rabametsad (91D0)) seisundi säilimist ja parandamist seisundi säilimist ja parandamist. Tammsaare-Järva-Madise loodusraja II etapi rekonstrueerimise eeldatav maksumus on 74 000 eurot. Koos Simisalu-Matsimäe loodusraja (Matsimäe poolt Seli järveni), Kakerdaja loodusraja (Nokust Kakerdi järveni ja Kalajärvede ümbruses) laudtee ehitamise ning Simisalu vaatetorni ehitamise hangete kallinemisega on tegevuse eelarve kokku 354 146 eurot. Tegevused pikenevad seni planeeritust ühe aasta kuni 2021. aastani. Kokku rekonstrueeritakse neli objekti: üks vaatetorn, kolm matkarada, sh üks käesolevaga lisatav.

- 5) Paunküla maastikukaitseala külastuseks vajaliku taristu rekonstrueerimine. Tegevuskavasse lisatakse tagasi Paunküla mägede lõkkekoha taristu rekonstrueerimine: laud-pingid-katusealune, DC, puudealune, lõkkease, istepingid, prügikast, infostend. Kaitseala on loodud Paunküla ooside ja nende vaheliste järvede ning kaitsealuste liikide kaitseks. Matkarada läbib elupaigatüüpidest raba (7110*), siirde- ja õõtsiksood (7140), vana loodusmetsa (9010*) ja rohundite-rikast kuusikut (9050). Matkaraja vahetusse lähedusse jäävad kaitsealustest liikidest valge vesiroos, roomav öövilge, harilik ungrukold, balti sõrmkäpp, metsvareskold, tumepunane neiuvaip. Seetõttu on väga oluline inimeste liikumise suunamine, et vältida survet kaitsealustele liikidele. Teostatavad rekonstrueerimistööd muudavad külastuskeskkonna turvaliseks ja paremini suunatavaks, ning aitavad vältida ja vähendada inimeste survet tundlikele liikidele ja elupaikadele. Samuti suureneb teadlikkust ala kaitseväärtustest ja aitab vähendada teadmatusest tekkida võivaid kahjustusi liikidele ja elupaikadele.

Lõkkekoha rekonstrueerimisega suureneb tegevuse eelarve 10 000 eurot ja pikeneb elluviimise aeg kaks aastat, kuni 2020.

Kokku rekonstrueeritakse kaks objekti – Paunküla mägede matkaradade laudteed ja käesolevaga lisatav lõkkekoht.

3. Käskkirja vastavus EL õigusele

Käskkirja koostamisel on järgitud järgmisi EL-i määruseid:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted ühisesse strateegilisse raamistikku kuuluvate fondide – Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi – kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi ja Ühtekuuluvusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1083/2006;

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1300/2013, mis käsitleb Ühtekuuluvusfondi ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1084/2006.

4. Käskkirja mõju

Käskkirjaga reguleeritava projekti tulemused aitavad kaasa kaitstavate liikide ja elupaikade seisundi parandamisele. Käesoleva käskkirja koostamise hetkel teadaoleva informatsiooni põhjal hindame, et meetme eelarve vahenditega saavutatakse mõõdikutele seatud sihttasemed.

5. Käskkirja kooskõlastamine

Käskkiri on kooskõlastatud Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2014–2020 valdkondliku komisjoniga ning Rahandusministeeriumiga eelnõude infosüsteemi EIS kaudu. Esitatud märkusega on arvestatud.